

جامعه‌شناسی سینمای هنری ایران
(با تأکید بر دو دهه ۶۰ و ۷۰ شمسی)

مؤلف:
حمید صنعت‌جو



جامعه‌شناسان

سرشناسه: صنعت‌جو، حمید، ۱۳۴۱-
عنوان و نام‌پدیدآور: جامعه‌شناسی سینمای هنری ایران: (با تأکید بر دو دهه ۶۰ و ۷۰ شمسی)
تألیف: حمید صنعت‌جو

مشخصات نشر: جامعه‌شناسان
مشخصات ظاهری: ۲۲۴ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۲۴۲-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: سینما- ایران- نقد و تفسیر
موضوع: سینما- ایران- جنبه‌های اجتماعی

رده بندی کنگره: ۹۳۱۳۹۳ ص ۹ الف/۱۹۹۳ PN
رده بندی دیویی: ۷۹۱/۴۳۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۳۶۳۷۷



جامعه‌شناسان

جامعه‌شناسی سینمای هنری ایران:
(با تأکید بر دو دهه ۶۰ و ۷۰ شمسی)
تألیف: حمید صنعت‌جو

چاپ اول ۱۳۹۴ تهران/ تعداد: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان/ مجتمع لیتوگرافی چاپ و صحافی: طیف نگار
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۲۴۲-۷
همه حقوق چاپ نشر برای ناشر محفوظ است.

حروفچینی: نمونه‌خوانی و صفحه‌آرایی: جامعه‌شناسان
ویراستاری: گروه ویراستاری انتشارات جامعه‌شناسان

فروشگاه و نمایشگاه مرکزی:
تهران، خیابان انقلاب، روبروی درب اصلی
دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، پلاک ۲۱۷
فروشگاه جامعه‌شناسان- تلفن ۶۶۰۰۰۵۱
تلفن دفتر نشر: ۶۶۹۶۶۲۰

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا بخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

WWW.JAMEESHENASAN.COM
Email: Sociologists15@gmail.com

فهرست مطالب

۹	مقدمه.....
۱۱	فصل اول: کلیات تحقیق.....
۱۱	۱-۱ تبیین مسأله پژوهشی و اهمیت آن.....
۱۲	۲-۱ اهداف.....
۱۲	۳-۱ پرسش‌ها.....
۱۳	۴-۱ پیشینه تحقیق.....
۱۴	۵-۱ روش تحقیق و مراحل آن.....
۱۵	۶-۱ کلید واژه‌ها.....
۱۷	فصل دوم: ادبیات تحقیق.....
۱۷	۱-۲ «سینمای هنری و سینمای غیرهنری یا فراگیر».....
۱۷	- تعاریف.....
۱۷	۱-۲-۱ تعریف سینمای هنری.....
۱۷	۲-۱-۲ تعریف سینمای غیرهنری (گیشهای) یا فراگیر.....
۱۸	۲-۲ «انگشت‌شمار بودن سینماگران هنرمند در جهان و ایران».....
۲۲	۳-۲ سینمای هنری پیش از انقلاب.....
۲۳	۴-۲ سینمای هنری بعد از انقلاب.....
۲۵	فصل سوم: طرح پاره‌ای از دیدگاه‌ها.....
۲۶	۱-۳ دیدگاه روان‌شناختی.....
۲۷	۱-۳-۱ دیدگاه مارکسیسم.....
۲۹	۲-۱-۳ دیدگاه هواکو.....
	فصل چهارم: بررسی ویژگی‌ها و موفقیت‌های جهانی سینمای هنری ایران
۳۵	پس از انقلاب اسلامی.....
۳۵	۱-۴ «حضور و دریافت جوایز از جشنواره‌های معتبر سینمایی جهان».....

- ۱-۱-۴ حضور در جشنواره‌های معتبر خارجی ۳۵
- ۱-۱-۴-۲ دریافت جوایز از جشنواره‌های معتبر خارجی ۴۳
- پدر ۵۱
- بچه‌های آسمان ۵۲
- رنگ خدا ۵۳
- باران ۵۴
- «آقای هالو» ساخته داریوش مهرجویی ۵۵
- «پستچی» ساخته داریوش مهرجویی ۵۵
- «دایره مینا» ساخته داریوش مهرجویی ۵۶
- ۱-۱-۴-۳ دریافت جوایز و مدال‌ها و نشان‌های ویژه از جشنواره‌های معتبر
سینمایی ۵۷
- ۱-۵ «داوری در جشنواره‌های معتبر خارجی» ۵۹
- ۱-۶ «تأثیرپذیری از فیلم‌سازان ایرانی» ۶۵
- ۱-۶-۱ نظر چند تن از فیلم‌سازان بزرگ درباره تأثیرپذیری‌شان از
سینماگران مشهور جهان ۶۶
- ۱-۶-۲ تأثیرگذاری فیلم‌سازان برجسته بعد از انقلاب بر کارگردانان
خارجی ۶۷
- ۱-۷ «مصاحبه‌های مطبوعاتی و تلویزیونی و چاپ و نشر کتاب و مقاله
درباره فیلم‌سازان ایرانی» ۷۲
- ۱-۸ «ابداع و نوآوری یا تجربه‌های نو در شکل و فرم» ۷۵
- ۱-۹ «نمایش فیلم‌های ایرانی در سینماهای کشورهای خارجی» ۸۰
- ۱-۱۰ «اعجاب و شگفتی کارشناسان و منتقدان خارجی از فیلم‌های ایرانی» ۸۳
- ۱-۱۰-۱ نظر منتقدان و کارشناسان خارجی درباره فیلم‌ها و کارگردانان
مطرح پیش از انقلاب ۸۴
- ۱-۱۰-۲ بهت و حیرت کارشناسان و منتقدان خارجی درباره فیلم‌ها و
کارگردانان مطرح بعد از انقلاب ۸۵

فهرست مطالب ۷

فصل پنجم: تبیین جامعه‌شناختی پیشرفت‌های سینمای هنری ایران پس از انقلاب اسلامی.....	۹۳
۱-۱۱ «نبوغ و خلاقیت فیلم‌سازان و پیشرفت سینمای هنری بعد از انقلاب».....	۹۳
۱-۱۱-۱ الف- طرح دیدگاه روان‌شناختی مربوط به نبوغ و خلاقیت فیلم‌سازان.....	۹۳
۱-۱۱-۲ ب- نقد و بررسی دیدگاه فوق.....	۹۵
۱-۱۲ «توسعه اقتصادی و صنعتی و پیشرفت سینمای هنری بعد از انقلاب».....	۱۰۱
۱-۱۲-۱ دیدگاه مارکسیسم.....	۱۰۱
۱-۱۲-۲ نقد و بررسی دیدگاه فوق.....	۱۰۱
۱-۱۳ «دیدگاه جورج هواکو، و پیشرفت سینمای هنری بعد از انقلاب».....	۱۱۲
۱-۱۳-۱ دیدگاه جورج هواکو.....	۱۱۲
۱-۱۳-۲ نقد و بررسی دیدگاه جورج هواکو.....	۱۲۰
۱-۱۴ «تعالی ذائقه تماشاگران و پیشرفت سینمای هنری بعد از انقلاب».....	۱۲۸
۱-۱۴-۱ اهمیت تماشاگران.....	۱۲۸
۱-۱۴-۲ تماشاگران عام و تماشاگران خاص.....	۱۲۹
۱-۱۴-۳ پایین بودن بیش سینمایی تماشاگران پیش از انقلاب.....	۱۳۱
۱-۱۴-۴ تعالی ذائقه تماشاگران بعد از انقلاب.....	۱۳۳
۱-۱۵ «تغییر و تکامل بیش سینماگران و پیشرفت سینمای هنری بعد از انقلاب».....	۱۳۹
۱-۱۵-۱ بی‌سوادی فیلم‌سازان پیش از انقلاب.....	۱۳۹
۱-۱۵-۲ معنا و مفهوم سواد و دانش سینمایی.....	۱۴۱
۱-۱۵-۳ تأثیرپذیری کارگردانان صاحب سبک جهانی از سینماگران بزرگ.....	۱۴۴
۱-۱۵-۴ تکامل بیش سینمایی کارگردانان مطرح پیش از انقلاب در پرتو اصلی تأثیرپذیری.....	۱۴۷

- ۱۵-۵ تکامل بینش سینمایی کارگردانان مطرح بعد از انقلاب در پرتو
اصل تأثیرپذیری ۱۵۹
- ۱۶-۱ «تغییر و توسعه دانش سینمایی و دیگر دانش‌های غیرسینمایی و
پیشرفت سینمای هنری بعد از انقلاب» ۱۷۵
- ۱۶-۱-۱ دیدگاه پژوهشگر ۱۷۵
- ۱۶-۲ اهمیت دانش‌های غیرسینمایی از نظر پاره‌ای از کارگردانان و
کارشناسان سینما ۱۷۹
- ۱۶-۳ تغییر و توسعه دانش‌های غیرسینمایی در بعد از انقلاب ۱۸۸
- ۱۶-۴ تغییر و توسعه دانش سینمایی بعد از انقلاب ۱۹۵
- ۱۶-۵ وضعیت چاپ و نشر کتاب‌های سینمایی پیش و بعد از انقلاب
به زبان آمار و ارقام ۲۰۰
- فصل ششم ۲۰۵
- ۱۷-۱ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۲۰۵
- ۱۷-۲ «ارائه چند پیشنهاد» ۲۰۷
- ۱۷-۲-۱ پیشنهاد اول ۲۰۷
- ۱۷-۲-۲ پیشنهاد دوم ۲۰۷
- ۱۷-۲-۳ پیشنهاد سوم ۲۰۸
- منابع و مآخذ ۲۰۹

مقدمه

نوشته پیش‌رو، درباره‌ی سینمای هنری ایران است، سینمایی که پرچم کشور عزیزمان، ایران را در سرتاسر جهان به اهتزاز درآورده و افتخار و اعتبار بسیار فراوانی را هم برای مملکتمان به ارمغان آورده است، این سینما، هر چند، ظهور و بروز و شکل‌گیری‌اش، در پیش از انقلاب بوده است، ولی رشد و شکوفایی و پیشرفت و بالندگی واقعی‌اش، به بعد از انقلاب شکوهمند اسلامی، مربوط می‌شود، یعنی، به ادعای نگارنده، سینمای هنری بعد از انقلاب، در مقایسه با پیش از آن، در موقعیت و جایگاه و مرتبت بسیار بالاتری قرار داشته و دارد که تبیین جامعه‌شناختی دو دهه‌ی اول آن، محور بحث نوشتار حاضر را تشکیل می‌دهد. گفتنی است که نگارنده، در این پژوهش، هم دلایل پیشرفت سینمای هنری ایران را به تفصیل بیان کرده و هم به نقد و بررسی دیدگاه‌های مشهور خاصه نظریه جورج هواکو، متخصص برجسته جامعه‌شناسی سینما، پرداخته است و در آخر نیز، به نظریه‌پردازی مبادرت ورزیده و آراء و نظریه‌ی خویش را هم با دلایل و شواهد کافی و متقن، مطرح کرده است.

البته، یک نکته را هم اضافه نمایم که نگارنده، در این پژوهش به همه فیلمسازان برجسته بعد از انقلاب، خاصه در دهه ۶۰ و ۷۰، به سبب ماهیت چنین پژوهشی، به ناگزیر اشاره کرده است که پاره‌ای از آن سینماگران، بعدها، با کمال تأسف، به انقلاب پشت کرده و به دامان بیگانگان متوسل شده‌اند که محسن مخملباف و بهمن قبادی و... را به عنوان نمونه می‌توان نام برد، یعنی این دسته از کارگردانان در آن زمان، کاملاً در چارچوب ارزش‌ها و هنجارهای کشور عزیزمان، ایران، فیلم ساخته و در یک کلمه، به فعالیت هنری می‌پرداختند که در شرایط کنونی، چنین نبوده و چنانکه گفته شد، از مردم و کشور و ارزش‌های

جامعه خویش کاملاً فاصله گرفته‌اند که نگارنده، در همین مقدمه،
 بالصراحه، اعلام می‌دارد که با محسن مخملباف و بهمن قبادی کنونی،
 هیچگونه سختی نداشته و با آنان کاملاً احساس بیگانگی می‌نماید.
 در خاتمه، نگارنده، امیدوار است که این نوشته نیز، همچون آثار
 دیگر نگارنده، مورد استفاده‌ی همه‌ی علاقمندان قرار گرفته و آنان را به
 اندیشه و تحقیق باز هم بیشتری در این زمینه، تشویق و ترغیب نماید.

حمید صنعت‌جو

www.ketab.ir